
INHOUD

DEEL I

- Lam ter slachtbank 13
De diamant die zo groot was als de Ritz 32
Het Geluk van Kamp Kabaal 44
Wat voelt als de wereld 77
Een goede man is moeilijk te vinden 83
De beroemde springende kikker van het graafschap
Calaveras 118
De meisjes in hun zomerjurken 142

DEEL II

- Een gesprek met mijn vader 155
Een volmaakte dag voor bananenvissen 166
Het verraderlijke hart 174
IJzerhoofd 185
Waarover wij praten als wij over liefde praten 206
De boekverkoper 212

Dankwoord 222

Lam ter slachtbank

1953 | ROALD DAHL

Vrouw doodt echtgenoot met bevroren lamsbout en ontdoet zich van het 'wapen' door het de agenten voor te schotelen. Aardig opgediend Dahl-verhaal, hoewel Lambiase zich afvroeg of een professionele huisvrouw een lamsbout echt op de beschreven manier zou bereiden, dat wil zeggen zonder die eerst te ontdooien, kruiden of marinieren. Dan krijg je toch tzaai, ongelijkmatig gegaard vlees? Ik ben niet gespecialiseerd in koken (of misdaad), maar als je vraagtekens gaat zetten bij zo'n detail, gaat het hele verhaal de mist in. Ondanks die kanttekening haalt dit verhaal de selectie omdat ik een meisje ken dat ooit verzot was op De Reuzenperzik.

A.J.F.

O p het pontje van Hyannis naar Alice Island lakt Amelia Loman haar nagels geel, en terwijl ze wacht tot ze zijn gedroogd leest ze vluchtig de aantekeningen van haar voorganger door. ‘Island Books, jaaromzet circa driehonderdvijftigduizend dollar, het grootste deel in de zomermaanden door de verkoop aan de zomergasten,’ schrijft Harvey Rhodes. ‘Vijfenvijftig vierkante meter winkelruimte. Behalve de eigenaar geen fulltime winkelpersoneel. Zeer kleine kinder- en jeugdafdeling. Internetsite staat nog in de kinderschoenen. Nauwelijks activiteiten voor plaatselijke gemeenschap. Voornamelijk literair fonds, dus gunstig voor ons, maar Fikry heeft een zeer specifieke smaak en zonder Nic zou hij waarschijnlijk niet veel verkopen. Gelukkig voor hem is Island de enige boekwinkel in het stadje.’ Amelia gaapt, ze heeft een lichte kater, en ze vraagt zich af of zo’n eigenzinnig boekwinkeltje deze lange reis wel waard is. Tegen de tijd dat de nagellak is opgedroogd, heeft haar meedogenloos optimistische aard het gewonnen: natúúrlijk is het dat waard! Eigenzinnige boekhandels en het aparte slag mensen die ze runnen zijn juist haar specialiteit. Een paar van haar overige talenten: multitasken, de juiste wijn kiezen voor bij het eten, de verzorging van vrienden die daar te veel van hebben gedronken en van kamerplanten, zwerfdieren en andere hopeloze gevallen.

Als ze van het pontje komt, gaat haar telefoon. Ze herkent het nummer niet, geen van haar vrienden gebruikt de telefoon tegenwoordig nog om mee te bellen. Toch is ze blij met de afleiding, en ze is er de persoon niet naar om te geloven dat goed nieuws alleen kan komen van telefoontjes die ze al had verwacht en van bellers die ze al kent. Het blijkt Boyd Flanagan te zijn, haar derde mislukte internetdate, die haar ongeveer een halfjaar geleden mee uit heeft genomen naar het circus.

‘Ik heb je een paar weken geleden een berichtje gestuurd,’ zegt hij. ‘Heb je dat wel gekregen?’

Ze zegt tegen hem dat ze kortgeleden van baan is veranderd en dat er daardoor het een en ander is misgegaan met haar telefoon en computer. ‘En bovendien heb ik nog eens goed nagedacht over internetdaten. Of het zeg maar eigenlijk wel iets voor mij is.’

Dat laatste schijnt Boyd niet te hebben gehoord. ‘Wil je misschien nog een keer met me uit?’ vraagt hij.

Even over die date. De nieuwigheid van het circus wist een tijdje het feit te verhullen dat ze niets met elkaar gemeen hadden, maar tegen de tijd dat ze waren uitgegeten was het volkomen duidelijk dat ze echt niet bij elkaar pasten. Die conclusie had al kunnen worden getrokken toen ze het niet eens konden worden over het voorgerecht en toen hij tijdens het hoofdgerecht toegaf dat hij een hekel had aan ‘oude dingen’ – antiek, huizen, honden, mensen. Amelia had dit desondanks niet onder ogen willen zien totdat ze hem bij het dessert vroeg welk boek de grootste invloed op zijn leven had gehad en hij antwoordde: *Basisbeginselen Boekhouding Deel II*.

Nu antwoordt ze vriendelijk dat ze liever niet nog eens met hem uit wil.

Ze hoort Boyd ademen, onregelmatig en een beetje bibberig. Ze is bang dat hij moet huilen. ‘Gaat het?’ vraagt ze.

‘Doe niet zo betuttelend.’

Amelia weet dat ze nu beter kan ophangen, maar dat doet ze niet. Ergens wil ze graag weten wat hij verder nog te zeggen heeft. Wat heeft een mislukte date voor nut als je er geen smakelijke anekdote voor je vrienden aan overhoudt? ‘Pardon?’

‘Het zal je wel zijn opgevallen dat ik je niet eerder heb gebeld, Amelia,’ zegt hij. ‘Dat heb ik niet gedaan omdat ik iemand heb leren kennen die ik leuker vond, maar toen dat op niets uitliep besloot ik om jou een tweede kans te geven. Dus denk maar niet dat je zo geweldig bent. Je lacht leuk, dat geef

ik toe, maar je tanden zijn te groot, net als je kont, en je bent geen vijftwintig meer, al is je drankgebruik daar nog wel naar. Dus als ik jou was, zou ik een gegeven paard niet in de bek kijken.' Dan begint het gegeven paard te huilen. 'Sorry. Het spijt me.'

'Geeft niks, Boyd.'

'Wat mankeert er dan aan mij? Dat circus was toch best leuk? En zo erg ben ik toch niet?'

'Je was geweldig. En dat circus was heel creatief.'

'Maar er moet toch een reden zijn dat je me niet leuk vindt. Wees eens eerlijk.'

Op dit moment zijn er vele redenen waarom ze hem niet leuk vindt. Ze kiest er een uit. 'Weet je nog dat ik zei dat ik iets in het boekenvak deed en dat jij zei dat je niet zo van lezen hield?'

'Je bent een snob,' concludeert hij.

'Wat sommige dingen betreft misschien wel. Maar weet je, Boyd, ik ben nu aan het werk. Ik moet ophangen.' Amelia verbreekt de verbinding. Ze is niet ijdel en ze hecht beslist geen waarde aan het oordeel van Boyd Flanagan, die het trouwens niet eens persoonlijk bedoelde. Zij is alleen maar zijn meest recente teleurstelling. En teleurstellingen heeft ze zelf ook voor haar kiezen gekregen.

Ze is eenendertig jaar en ze vindt dat ze inmiddels wel eens iemand had moeten leren kennen.

Maar ja...

Amelia de optimiste gelooft dat je beter alleen kunt zijn dan samen met iemand die jouw gevoelens en interesses niet deelt. (Dat is toch ook zo?)

Haar moeder zegt altijd dat al die boeken Amelia's beeld van een echte man hebben verpest. Amelia vindt dat een beledigende observatie omdat het impliceert dat ze alleen boeken leest met een klassieke romantische held. Ze heeft heus geen bezwaar tegen een romantische held zo nu en dan, maar haar

literaire smaak is wel iets gevarieerder dan dat. Bovendien: hoewel ze Humbert Humbert als romanpersonage bewondert, denkt ze echt niet dat ze hem als levenspartner of vriendje zou willen, zelfs niet als oppervlakkige kennis. Hetzelfde geldt voor Holden Caulfield, Mr Rochester en Darcy.

Het bord boven de veranda van het paarse victoriaanse huis is vervaald en Amelia loopt er bijna voorbij.

ISLAND BOOKS

Exclusieve leverancier van de Schone Letteren

op Alice Island

Sinds 1999

Geen mens is een eiland; elk boek is een wereld

Binnen zit een pubermeisje achter de kassa de nieuwe bundel van Alice Munro te lezen. 'Hé, hoe is die?' vraagt Amelia. Ze is gek op Munro, maar behalve in de vakantie heeft ze maar zelden tijd om boeken te lezen die niet in de aanbiedingsfolder van de uitgeverij staan.

'Het is voor school,' antwoordt het meisje, alsof de zaak daarmee afgedaan is.

Amelia stelt zich voor als de vertegenwoordiger van uitgeverij Knightley, waarop het meisje zonder op te kijken van haar boek vaag naar achteren wijst. 'A.J. is op zijn kantoor.'

Langs de muren van de gang staan wankele stapels manuscripten en leesexemplaren, en Amelia voelt een bekende wanhoop in zich opwellen. De grote draagtas aan haar schouder puilt uit van de aanvullingen voor die stapels van A.J. plus de aanbiedingsfolder: de catalogus met de andere boeken van Knightley die ze hem komt aanprijzen. Over de boeken van de aanbiedingsfolder liegt ze nooit. Ze zegt nooit dat een boek prachtig is als ze dat eigenlijk niet vindt. Meestal weet ze wel iets positiefs te verzinnen over een boek, of als dat niet lukt over het omslag, of anders over de auteur, of desnoods over de

website van de auteur. En daarom betalen ze mij zo'n dik salaris, zegt ze vaak voor de grap tegen zichzelf. Ze verdient zevenendertigduizend dollar per jaar, plus eventuele bonussen, al is het erg lang geleden dat iemand die dit soort werk doet een bonus heeft gekregen.

De deur van het kantoor van A.J. Fikry is dicht. Als Amelia halverwege de gang is, blijft ze met haar mouw achter een van de stapels haken en vallen er een stuk of honderd boeken, misschien nog wel meer, met donderend kabaal op de grond. De deur gaat open en A.J. Fikry kijkt van de ravage naar de donkerblonde reuzin die verwoed probeert de boeken op te stapelen. 'Wel verdomme, wie ben jij?'

'Amelia Loman.' Ze legt nog een stuk of tien dikke pillen op de stapel, waarvan de helft weer op de grond valt.

'Laat dat,' commandeert A.J. 'Dat ligt allemaal in een bepaalde volgorde. Je doet meer kwaad dan goed. Ga alsjeblieft weg.'

Amelia gaat staan. Ze is minstens tien centimeter groter dan A.J. 'Maar wij hebben een afspraak.'

'Wij hebben helemaal geen afspraak,' zegt A.J.

'Wel waar,' dringt Amelia aan. 'Ik heb u vorige week een mail gestuurd over de winteraanbieding. U schreef dat ik donderdag of vrijdagmiddag langs kon komen. En toen heb ik u gemaïld dat ik donderdag zou komen.' Het was een korte mailwisseling geweest, maar ze weet zeker dat ze zich niet vergist.

'Ben je een vertegenwoordiger?'

Amelia knikt opgelucht.

'Van welke uitgever ook al weer?'

'Knightley.'

'Knightley is Harvey Rhodes,' reageert A.J. 'Toen jij me vorige week die mail stuurde, dacht ik dat je Harveys assistente was of zoiets.'

'Ik ben zijn opvolgster.'

A.J. zucht diep. 'En waar is Harvey dan naartoe gegaan?'

Harvey is dood. Amelia overweegt even om een slechte grap te maken over uitgeverij het Hiernamaals en de Eeuwige Boekenvelden. 'Hij is overleden,' zegt ze simpelweg. 'Ik dacht dat u dat wel had gehoord.' De meeste van haar klanten wisten het al. Harvey was een legendarische vertegenwoordiger, voor zover vertegenwoordigers legendarisch kunnen zijn. 'Er heeft een advertentie in de nieuwsbrief van de American Book Association gestaan, en ik geloof ook een in *Publishers Weekly*,' zegt ze bij wijze van verontschuldiging.

'Ik volg dat uitgeversnieuws niet zo,' zegt A.J. Hij zet zijn zware, donkere bril af en poetst langdurig de glazen.

'Het spijt me als ik u heb laten schrikken.' Amelia legt haar hand op zijn arm, maar hij trekt zijn arm weg.

'Wat kan mij dat schelen? Ik kende de man nauwelijks. Ik zag hem drie keer per jaar. Niet genoeg voor een hechte vriendschap. En steeds als ik hem zag, probeerde hij me iets te verkopen. Dat kun je geen vriendschap noemen.'

Amelia heeft wel in de gaten dat A.J. niet in de stemming is om de winteraanbieding met haar door te nemen. Misschien kan ze voorstellen om een andere keer terug te komen. Maar dan denkt ze aan de rit van twee uur naar Hyannis en de overtocht van vijfkwartier naar Alice en aan de veerpont, die na oktober minder vaak gaat. 'Nu ik er toch ben,' zegt ze, 'zou u misschien wel even met mij naar de winteraanbieding van Knightley willen kijken?'

Het kantoor van A.J. is een bezemkast. Geen ramen, geen afbeeldingen aan de muren, geen familiefoto's op het bureau, geen snuisterijen en geen ontsnappingsmogelijkheid. Wel boeken, op goedkope metalen garagerekken, een dossierkast en een oude, zo te zien twintigste-eeuwse computer. A.J. biedt haar niets te drinken aan, en hoewel Amelia dorst heeft, vraagt ze er niet naar. Ze haalt een stapel boeken van een stoel, gaat zitten, pakt de catalogus en steekt van wal.

De winteraanbieding is de magerste van het jaar, zowel wat

betreft omvang als verwachtingen. Een paar grote (althans veelbelovende) debuutromans, maar verder alleen boeken waarvan de uitgever weinig commerciële verwachtingen heeft. Desondanks vindt Amelia de ‘winterboeken’ vaak de beste. Dat zijn de ondergeschoven kindjes, de winkeldochters, de kansarmen. (Er is niet veel fantasie voor nodig om te bedenken dat Amelia zichzelf ook zo ziet.) Ze bewaart haar favoriet voor het laatst, *De laatbloeier*: de memoires van een man van tachtig die zijn leven lang vrijgezel is gebleven totdat hij op zijn achtenzeventigste trouwde. Zijn vrouw stierf twee jaar later op drieëntachtigjarige leeftijd aan kanker. Volgens het biootje is de auteur wetenschapsjournalist geweest voor verschillende kranten in het Midden-Westen, en heeft hij een nauwkeurige, geestige en verre van sentimentele stijl. Amelia heeft er in de trein van New York naar Providence onbedaarlijk om moeten huilen. Ze weet dat *De laatbloeier* maar een dun boekje is en dat de beschrijving wel erg clichématig klinkt, maar ze is ervan overtuigd dat veel mensen het een geweldig boek zullen vinden als ze het maar een kans geven. Amelia is ervan overtuigd dat de meeste mensen van hun problemen zouden worden verlost als ze de dingen maar wat vaker een kans gaven.

Ze is halverwege haar beschrijving van *De laatbloeier* als A.J. hoorbaar zucht.

‘Is er iets?’ vraagt Amelia.

‘Dat is niks voor mij,’ zegt A.J.

‘Lees het eerste hoofdstuk maar eens.’ Amelia schuift het boek naar hem toe. ‘Ik weet dat dit onderwerp ongelofelijk afgezaagd kan zijn, maar als u ziet hoe het geschreven is, dan...’

Hij onderbreekt haar. ‘Ik zei toch: dat is niks voor mij.’

‘Oké, dan weet ik nog wel een ander boek...’

A.J. zucht weer. ‘Je lijkt me een aardige jonge vrouw, maar je voorganger... Kijk, Harvey kende mijn smaak. Hij hield van dezelfde boeken als ik.’

Amelia legt het leesexemplaar op het bureau. ‘Ik zou graag

de kans krijgen om uw smaak te leren kennen,' zegt ze, waarbij ze een beetje het gevoel heeft dat ze een rol speelt in een pornofilm.

Hij mompelt iets. Ze meent het te verstaan als 'Heeft toch geen zin,' maar dat weet ze niet zeker.

Amelia doet de folder dicht. 'Meneer Fikry, vertelt u me dan alstublieft waar u wel van houdt.'

'Waar ik wél van hou?' herhaalt hij vol afkeer. 'Kan ik je niet beter vertellen waar ik níét van hou? Ik hou niet van postmodernistische of postapocalyptische boeken, van boeken met een postmortale verteller of van magisch realisme. Ik ben maar zelden gevoelig voor zogenaamd slimme literaire kunstgrepen, meerdere lettertypen, afbeeldingen waar ze niet thuishoren, kortom, allerlei soorten trucs. Ik vind fictie over de Holocaust of andere grote werelddrama's smakeloos – daarover alleen non-fictie graag. Ik hou niet van genrekruisingen à la literaire thriller of literaire fantasyromans. Literair is literair, genre is genre, en dergelijke kruisingen hebben maar zelden een bevredigend resultaat. Ik hou niet van kinderboeken, vooral niet als ze over weeskinderen gaan, en ik wens mijn planken niet te vol te stouwen met boeken voor *young adults*. Ik hou niet van boeken van meer dan vierhonderd of minder dan honderdvijftig bladzijden. Ik walg van door ghostwriters geschreven boeken van beroemdheden uit realityshows, fotoboeken over bekende mensen, memoires van sporters, making-of-boeken over films, boeken over grappige hebbedingetjes en – maar dat lijkt me vanzelfsprekend – over vampiers. Ik neem maar zelden debutromans, chicklits, poëzie en vertalingen. Ik zou ook liever geen series nemen, maar mijn portemonnee stelt nu eenmaal bepaalde eisen die ik niet altijd kan negeren. Je kunt dus concluderen dat je niet hoeft te beginnen over een "fantastische nieuwe serie" totdat die zich stevig heeft verschanst in de bestsellerlijst van *The New York Times*. Maar zo'n dun literair werkje van een oud mannetje wiens oude vrouwtje is overleden aan

kanker, dát is iets, juffrouw Loman, wat ik absoluut onverdraaglijk vind. Hoe goed geschreven de vertegenwoordigster van de uitgeverij het ook vindt. Hoe veel exemplaren ik er op moederdag volgens jou ook van zal verkopen.'

Amelia bloost, meer van woede dan van schaamte. Ze is het op sommige punten wel met A.J. Fikry eens, maar zijn manier van doen is onnodig beledigend. Uitgeverij Knightley verkoopt de helft van zulke boeken niet eens. Ze bekijkt hem eens goed. Hij is ouder dan zij, maar niet veel, hooguit een jaar of tien. Hij is te jong om aan zoveel dingen een hekel te hebben. 'Waar houdt u dan wel van?' vraagt ze.

'Van de rest,' zegt hij. 'En ik moet toegeven dat ik soms een zwak heb voor bundels met korte verhalen. Maar die verkopen niet.'

Er staat maar één bundel korte verhalen in Amelia's aanbiedingsfolder, een debuut. Ze heeft ze niet allemaal gelezen, en daar zal het door tijdgebrek waarschijnlijk ook niet van komen, maar het eerste verhaal beviel haar wel. Kinderen uit de eerste klas van een Amerikaanse en een Indiase middelbare school doen mee aan een internationaal penvriendenproject. De verteller is een Indiase leerling in de Amerikaanse klas die steeds grappige foute informatie over de Indiase cultuur aan de Amerikaanse kinderen vertelt. Amelia schraapt haar keel, die nog steeds kurkdroog is. '*Het jaar waarin Bombay Mumbai werd.* Ik denk dat u daar een speciale belangstelling...'

'Nee,' zegt hij.

'Ik heb u nog niet eens verteld waar het over gaat.'

'Nee is nee.'

'Maar waarom dan niet?'

'Wees eens eerlijk, je begint daar alleen over omdat ik gedeeltelijk van Indiase afkomst ben en je denkt dat ik het daarom wel interessant zal vinden. Klopt dat?'

Amelia heeft zin om de avondse computer tegen zijn hoofd te smijten. 'Ik begon erover omdat u zei dat u van korte verha-

len houdt! En dit is de enige verhalenbundel van de winteraanbieding. En ik wil nog wel even zeggen dat het van begin tot eind een fantastisch boek is,' liegt ze. 'Ook al is het een debuut. En ik zal nog eens iets zeggen, ik ben gek op debuten. Ik vind het geweldig om iets nieuws te ontdekken. Dat is een van de redenen dat ik dit werk doe.'

Ze staat op. Haar hoofd bonkt. Misschien drinkt ze inderdaad wel te veel. Haar hoofd bonkt en haar hart ook. 'Wilt u weten wat ik vind?'

'Niet speciaal,' zegt hij. 'Hoe oud ben je eigenlijk, vijftwintig?'

'Meneer Fikry, dit is een leuke boekwinkel, maar als u doorgaat met die die die' – als kind stotterde ze en dat komt soms even terug als ze van streek is – 'die achterlijke ideeën, dan bestaat Island Books binnenkort niet meer.'

Ze laat *De laatbloeier* en de catalogus achter op zijn bureau en vertrekt. In de gang struikelt ze over de boeken die op de grond liggen.

De volgende veerboot vertrekt pas over een uur, dus ze neemt de tijd om door het stadje terug te lopen. Op de gevel van een Bank of America herinnert een bronzen plaquette aan de zomer die Herman Melville hier heeft doorgebracht toen in het gebouw de Alice Inn gevestigd was. Ze pakt haar telefoon en maakt een selfie met de plaquette op de achtergrond. Alice is een leuk stadje, maar ze heeft niet de indruk dat ze hier binnenkort nog eens terug hoeft te komen.

Ze stuurt haar baas in New York een sms: 'Waarschijnlijk geen bestellingen van Island. ☹'

Haar baas antwoordt: 'Niet mee zitten. Island is maar klein en bestelt meestal pas tegen de zomer, voor de toeristen. Eigenaar is beetje typisch, Harvey verkocht altijd meer uit voorjaars-/zomeraanbieding. Jij vast ook.'